

Μιχάλης Τζεκάκης
τ. Διευθυντής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κρήτης
Michalis Tzekakis
f. Library Director, University of Crete, Greece

Το Προφίλ του Διευθυντή μιας Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης
Σήμερα
The profile of an Academic Library Director Today

ΠΕΡΙΛΗΨΗ Στην Ελλάδα η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη ως βασικός εκπαιδευτικός θεσμός στο χώρο του Πανεπιστημίου δεν έχει ακόμα δημιουργήσει μια κοινώς αποδεκτή και παγιωμένη παράδοση. Μόνο κατά τα τελευταία χρόνια αρχίζει δειλά δειλά να δημιουργείται ένας σοβαρός προβληματισμός και να κνοφορούνται κάποιες εξελίξεις που προοιωνίζουν μια αλλαγή του σκηνοικού και παρέχουν κάποιες ενδείξεις ότι τελικά οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες θα μπορέσουν να σταθούν ως αυτόνομες, αυτοδύναμες και αποκεντρωμένες εκπαιδευτικές μονάδες με συγκεκριμένο και αδιαμφισβήτητο ρόλο μέσα στο χώρο του Πανεπιστημίου.

Από το άλλο μέρος οι σαρωτικές αλλαγές που έχουν επιφέρει στον εκπαιδευτικό και ακαδημαϊκό χώρο οι νέες τεχνολογίες πληροφόρησης θέτουν ακόμα και για τις χώρες που έχουν δημιουργήσει μακρά παράδοση καταξιωμένων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών νέα ερωτήματα και νέες προκλήσεις που τείνουν να αλλάξουν με ριζικό τρόπο το χαρακτήρα και την ποιότητα των υπηρεσιών τους.

Για τις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες ο χαρακτήρας και η προσωπικότητα του Διευθυντή διαδραματίζει πρωταρχικό και ζωτικής σημασίας παράγοντα τόσο για την παγίωση της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως βασικού εκπαιδευτικού θεσμού στο χώρο του Πανεπιστημίου, όσο και για την αναπροσαρμογή του ρόλου της μέσα στο ραγδαίως μεταβαλλόμενο εκπαιδευτικό χώρο εξ αίτιας της πληροφοριακής έκρηξης και των επαναστατικών αλλαγές στα μέσα πληροφόρησης.

Επιχειρείται στη συνέχεια η διερεύνηση και καταγραφή των προκλήσεων που δέχονται σήμερα οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στη χώρα μας, ώστε να οδηγηθούμε στη σκιαγράφηση των προσόντων και των ικανοτήτων του ανθρώπου που θα αναλάβει το δυσχερές έργο της πετυχημένης αντιμετώπισης τους.

ABSTRACT *The Greek Academic Library as an essential educational institution in the university environment has not managed so far to establish a commonly respected tradition. Only the last few years we can trace some changes that they will eventually manage to function as independent, autonomous and decentralized educational units with concrete and unquestionable content and role.*

On the other hand the radical changes taken place in the educational and academic world due to the NIT, tend to produce revolutionary changes in the character and the quality of the services of Academic Libraries even in countries that have institutionalized their University Libraries years ago.

The character and the personality of the Academic Library Director play an essential and vital role for the transformation of the Academic Library into a basic educational institution as well as for its reorientation within the rapidly changing educational environment due to the information revolution.

We then try to identify the challenges of the Academic Libraries in our country so that we could be able to outline the profile of a library manager in a Greek University today.

Θέλω να ξεκινήσω αυτή την εισήγηση με ένα περίεργο ερώτημα:

1. Πόσους διευθυντές ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών γνωρίζουμε ως τώρα;
Δεδομένου ότι το μεν Πανεπιστήμιο Αθηνών λειτουργεί από το 1840 περίπου, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης από το 1924, το Πανεπιστήμιο της Πάτρας από το 1964, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων την ίδια περίπου περίοδο, το Πανεπιστήμιο της Κρήτης από το 1977, της Θράκης από το 1980 κλπ;

Πιστεύω η απάντηση στο ερώτημα γιατί έχουμε τόσο λίγους γνωστούς διευθυντές ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών σε όλα αυτά τα έτη λειτουργίας των ΑΕΙ μας, θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμη, όχι μόνο στο να σκιαγραφήσουμε το προφίλ του διευθυντή μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, αλλά και στο να κατανοήσουμε την ιστορική εξέλιξη των βιβλιοθηκών μας και το σημερινό τους status.

2. Το ελληνικό πανεπιστήμιο δεν είδε ποτέ τη βιβλιοθήκη του ως μια αυτόνομη και αυτοδύναμη εκπαιδευτική μονάδα. Την είδε ως ένα εξαρτημένο τμήμα ενός τομέα. Ένα τέτοιο τμήμα δε χρειάζεται μια ισχυρή προσωπικότητα, που να είναι σε θέση να παίρνει πρωτοβουλίες και να κινείται ως υπεύθυνος μάνατζερ, απλώς χρειάζεται ένα υπάκουο ετερόφωτο υπάλληλο.

Μια σοβαρή βιβλιοθήκη, προϋποθέτει ένα πρόσωπο με ισχυρή προσωπικότητα και αυτόνομο λόγο. Στην ιστορία των βιβλιοθηκών είναι δύσκολο να συναντήσουμε έστω και μια αξιόλογη βιβλιοθήκη χωρίς να βρισκείται πίσω απ' αυτή ένας ή πολλοί βιβλιοθηκάριοι με ισχυρή προσωπικότητα.

Ο πρώτος βιβλιοθηκάριος με προσωπικότητα μάνατζερ παρουσιάζεται στα μέσα της δεκαετίας του '60 στο Κολέγιο Αθηνών. Είναι ο Γιώργος ο Κακούρης. Ως βιβλιοθηκάριος συνδύαζε τις βασικές ιδιότητες που είναι απαραίτητες για την επιτυχία ενός διευθυντή. Η γενιά η δική μου που ξεκινούσε εκείνη την εποχή τη σταδιοδρομία της στο χώρο των βιβλιοθηκών είδε στο πρόσωπο του ένα πρότυπο και ένα οδηγό. Θέλω να τον ευχαριστήσω και από τη θέση αυτή και να δηλώσω ότι του οφείλω πολλά.

3. Σήμερα, ύστερα από σαράντα χρόνια, το τοπίο δεν έχει μεταβληθεί ριζικά.
Έχουμε 32 ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και είναι ελάχιστες οι γνωστές και επώνυμες περιπτώσεις που ασκούν στιβαρή διεύθυνση στις βιβλιοθήκες τους. Και βέβαια δεν είναι καθόλου περίεργο ή δυσεξήγητο το γεγονός ότι ο αριθμός των σοβαρών βιβλιοθηκών αντιστοιχεί με τον αριθμό των σοβαρών προσώπων που διευθύνουν βιβλιοθήκες.
Είναι καιρός όμως προχωρήσουμε στην εξέταση των επί μέρους πτυχών που συνθέτουν την προσωπικότητα ενός πετυχημένου μάνατζερ στο χώρο των βιβλιοθηκών.

4. *Η Ακαδημαϊκή πλευρά. Ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας και ρόλος της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης.*

Πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο διευθυντής μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης πηγάζουν από το γεγονός ότι δεν αναγνωρίζεται ο εκπαιδευτικός και ακαδημαϊκός του ρόλος. Μας είναι δύσκολο να κατανοήσουμε μια τέτοια λογική όταν μιλάμε για τον υπεύθυνο μιας μονάδας που διαχειρίζεται τη συντριπτική πλειονότητα του εκπαιδευτικού υλικού που βρίσκεται στον πανεπιστημιακό χώρο.

Τα παραπάνω μας οδηγούν σε δύο βασικά αφητηριακά αξιώματα ότι

5. *Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη δεν είναι μια διοικητική υπηρεσία.*

6. *Ο διευθυντής μιας πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης θα πρέπει να διαθέτει ισχυρό ακαδημαϊκό υπόβαθρο.*

Χωρίς ένα δυνατό ακαδημαϊκό εξοπλισμό θα είναι εξαιρετικά δύσκολο για ένα διευθυντή μιας πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης να διεκδικήσει τη θέση που του ανήκει μέσα στον ακαδημαϊκό χώρο και να κερδίσει την εκτίμηση και το σεβασμό της ακαδημαϊκής κοινότητας, ώστε να παύσουν να τον θεωρούν ως διοικητικό στέλεχος αλλά να του συμπεριφέρονται ως προς συνάδελφο, που έχει δικαίωμα κι αυτός, όπως και εκείνοι, να διαδραματίζει ένα εξίσου σημαντικό ακαδημαϊκό ρόλο.

7. *Μπορούν οι Σχολές Βιβλιοθηκονομίας της χώρας μας να βγάλουν βιβλιοθηκάρους με ισχυρό ακαδημαϊκό υπόβαθρο;*

Λέγοντας τα αυτά, αναρωτιέμαι αν η εκπαίδευση που παρέχεται στις σχολές βιβλιοθηκονομίας στα ΤΕΙ ή στο Πανεπιστήμιο του Ιονίου μπορεί να προσφέρει τον ακαδημαϊκό εξοπλισμό που είναι απαραίτητος για ένα διευθυντή ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης. Απαιτείται πολλή και επίπονη προσπάθεια να ξεφύγουμε από την πρόσκτηση κάποιων πρακτικών γνώσεων σε κάποιες βιβλιοθηκονομικές περιοχές, όπως η καταλογογράφηση, η ταξινόμηση, ο χειρισμός των υπολογιστών και η γνώση κάποιων προγραμμάτων και να αποκτήσουμε ακαδημαϊκή, ερευνητική νοοτροπία και αντίληψη. Ως έλληνες βιβλιοθηκάριοι έχουμε να κάνουμε ακόμα πολύ δρόμο μέχρι να καταφέρομε να επιβληθούμε ως ισότιμα και βαρύνοντα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Και βέβαια θα πρέπει να πειστεί πρώτο απ' όλα το Πανεπιστήμιο και ακόμα ψηλότερα το Υπουργείο για το ρόλο αυτό της Βιβλιοθήκης στον ακαδημαϊκό χώρο.

Σημείωση; Επειδή το σημείο αυτό της ανακοίνωσης μου προκάλεσε μια έντονη συζήτηση και θεωρήθηκε από ορισμένους συνέδρους ότι με τις θέσεις μου αυτές μιλώ απαξιωτικά για τον κλάδο των βιβλιοθηκονόμων, θεωρώ ότι θα πρέπει να επισυναφθούν και τα σχόλια του ομιλητή στη συζήτηση που προκλήθηκε.

Σημείο πρώτο: Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι δε μιλούμε για το ρόλο των βιβλιοθηκονόμων στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες που είναι μεν αδιαφιλονίκητος, όχι όμως και αποκλειστικός, μια και θα πρέπει να συμπληρώνεται και από άλλες, απαραίτητες για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης ως ολοκληρωμένης ακαδημαϊκής μονάδας, ειδικότητες.

Σημείο δεύτερο: Μιλάμε στην ανακοίνωση αυτή για το διευθυντή μιας ακαδημαϊκής - εκπαιδευτικής μονάδας, και όχι μιας διοικητικής υπηρεσίας. Από την άποψη αυτή κανένα προπτυχιακό δίπλωμα, οποιουδήποτε γνωστικού αντικειμένου, δεν αποτελεί αρκετό εφόδιο για τη θέση του διευθυντή μιας τέτοιας μονάδας. Είναι απαραίτητες οι μεταπτυχιακές σπουδές. Θα μπορούσε βέβαια να μου ζητηθεί να εξηγήσω, γιατί δεν αρκέστηκα σε μια γενική παρατήρηση, αλλά αναφέρθηκα ειδικά στις Σχολές Βιβλιοθηκονομίας. Ο λόγος που το έκανα αυτό είναι για να ανασκευάσω την

αντίληψη ότι η διεύθυνση της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης είναι υπόθεση μόνο αυτών που έχουν αποφοιτήσει από μια Σχολή Βιβλιοθηκονομίας. Ελπίζω να προσδιοριστούν στη συνέχεια αυτής της ανακοίνωσης τόσο οι βασικές ιδιότητες που θα πρέπει να συγκεντρώνονται στο πρόσωπο ενός τέτοιου διευθυντή, όσο και τα κριτήρια για μια αξιοκρατική επιλογή - εκλογή διευθυντή μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης. Τονίζω ιδιαίτερα τον όρο «επιλογή - εκλογή» διαστέλλοντας τον εμφατικά από τους όρους «διορισμό», «προαγωγή», «ανέλιξη».

Σημείο τρίτο: Και βέβαια η εκλογή διευθυντή μιας ακαδημαϊκής μονάδας, όπως είναι η Βιβλιοθήκη, που σκιαγραφούμε σ' αυτή μας την εισήγηση δε μπορεί να περιλαμβάνεται στις αρμοδιότητες του Υπηρεσιακού Συμβουλίου.

Εδώ που τα λέμε, αρκετοί βιβλιοθηκάριοι δεν αισθάνονται καθόλου υποδεέστεροι ως προς ακαδημαϊκό εξοπλισμό 'από πολλά μέλη της σημερινής ακαδημαϊκής κοινότητας. Μια τέτοια διαπίστωση μπορεί να όσο κι αν βρίσκεται πολύ κοντά στην αλήθεια δε θα πρέπει να μας παραπλανά. Αν στις ημέρες μας έχει σημειωθεί μια έκπτωση στον ακαδημαϊκό χώρο, αν βλέπομε γύρω μας ένα σωρό ακαδημαϊκούς όλων των βαθμίδων από τους οποίους δεν έχουμε να ζηλέψουμε και πολλά πράγματα, μια και τα κριτήρια για την κατάκτηση μιας θέσης στον ακαδημαϊκό χώρο έχουν αρχίσει να γίνονται μπόσικα, αυτό δε σημαίνει ότι ήλθε και η δική μας ώρα με βάση τη λογική ότι «αφού τόσοι και τόσοι γίνονται, γιατί όχι εμείς». Μια τέτοια κατάκτηση θα είναι κατάκτηση δε μας τιμά. Το ακαδημαϊκό του status, ο σωστός διευθυντής θα το διεκδικήσει με την αξία του και κυρίως με το έργο του, αυτό κατ' εξοχή θα αναδείξει τη βιβλιοθήκη σε απαραίτητη εκπαιδευτική - ακαδημαϊκή μονάδα.

Βέβαια θα πρέπει να τονιστεί ότι για την ανάδειξη του εκπαιδευτικού και ακαδημαϊκού ρόλου της βιβλιοθήκης δεν αρκούν μόνο οι περγαμηνές του διευθυντή. Είναι απαραίτητη η παρουσία ομάδας στελεχών με ισχυρό ακαδημαϊκό υπόβαθρο, που μαζί με την οδηγητικές πρωτοβουλίες του διευθυντή θα αναγκάσει την ακαδημαϊκή κοινότητα να αντιμετωπίσει τη βιβλιοθήκη ως βασικό ακαδημαϊκό θεσμό.

δ. Ο διευθυντής και η Επιτροπή Βιβλιοθήκης.

Στην Ελλάδα σήμερα, η ανάγκη για την ύπαρξη ακαδημαϊκών κριτηρίων στη λειτουργία και τη διαχείριση της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης καλύπτεται από την παρουσία της Επιτροπής Βιβλιοθήκης, μιας δηλαδή επιτροπής ακαδημαϊκών που αναπληρώνει το ακαδημαϊκό έλλειμμα του διευθυντή. Προσωπικά δε συμφωνώ με μια τέτοια άποψη. Δεν θεωρώ δηλαδή ότι η Επιτροπή έχει λόγο ύπαρξης διότι ο διευθυντής δεν ανήκει στον ακαδημαϊκό χώρο ή επειδή η ακαδημαϊκή κοινότητα δεν τον εμπιστεύεται να χειρίζεται εν λευκώ θέματα ακαδημαϊκού χαρακτήρα.

Με τα παραπάνω δεν ισχυρίζομαι ότι ένας καλός διευθυντής ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης δε χρειάζεται την Επιτροπή Βιβλιοθήκης. Αντίθετα, η παρουσία μιας ισχυρής επιτροπής αποτελεί ένα δυνατό όπλο και ένα είδος κυματοθραύστη για το διευθυντή. Όμως είναι ανάγκη και για τα δύο μέρη να οριστούν με απόλυτη σαφήνεια τα όρια δικαιοδοσίας του καθενός, να γίνει κοινή συνείδηση ότι οι ρόλοι τους είναι διακριτοί και να συμβάλουν στη δημιουργία ενός κλίματος αμοιβαίου σεβασμού και δημιουργικής συνεργασίας.

Από τη μεριά του, ο διευθυντής θα πρέπει να λάβει υπόψη του ότι η φύση δεν επιτρέπει το κενό και ότι τα κενά που δημιουργούνται από μια ελλειμματική προσωπικότητα στη διεύθυνση της Βιβλιοθήκης, μοιραία θα καλυφθούν από δυνάμεις που λειτουργούν στον περίγυρο της βιβλιοθήκης και ενεργούν είτε με ανταγωνιστική αντίληψη, είτε με κίνητρο το ειλικρινές τους ενδιαφέρον για την αναγκαιότητα της ύπαρξης μιας σοβαρής ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης.

9. Ο διευθυντής της Βιβλιοθήκης και το ακαδημαϊκό του περιβάλλον (η σχέση της βιβλιοθήκης με τα Τμήματα και τους ακαδημαϊκούς τομείς)

Οι βασικοί πελάτες μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης είναι τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, δηλαδή οι φοιτητές και τα μέλη ΔΕΠ. Η διαπίστωση αυτή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μια από τις κύριες επιδιώξεις ενός επιτυχημένου διευθυντή βιβλιοθήκης είναι η δημιουργία διαύλων επικοινωνία και η σύσφιξη των σχέσεων του με τα μέλη του διδακτικού προσωπικού και τους φοιτητές, είτε σε προσωπικό είτε σε συλλογικό επίπεδο.

10 Διευθυντής μιας διατμηματικής μονάδας

Η ακαδημαϊκή διάσταση της προσωπικότητας του διευθυντή βιβλιοθήκης θα συμβάλλει σημαντικά και σ' ένα άλλο τομέα. Στην αναγνώριση του διατμηματικού ρόλου και χαρακτήρα της βιβλιοθήκης. Η αναγνώριση αυτή και η δημιουργία κλίματος συνεργασίας με τα επί μέρους τμήματα αποτελεί ζωτικής σημασίας ζήτημα για την υλοποίηση των στόχων της και ιδιαίτερα του στόχου για τη σύνδεση της Βιβλιοθήκης με τα προγράμματα σπουδών. Μια τέτοια όμως αποδοχή και αναγνώριση δεν είναι καθόλου απλή ή εύκολη υπόθεση. Το θεσμικό κενό που αντιμετωπίζουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες αποδυναμώνει σημαντικά το ρόλο τους και κάνει αφάνταστα δύσκολη την προσπάθεια του διευθυντή να αναδείξει τη βιβλιοθήκη του ως ένα βασικό ακαδημαϊκό όργανο με διατμηματικό χαρακτήρα.

11. Οι σημερινές προκλήσεις στο διατμηματικό χαρακτήρα της Βιβλιοθήκης

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια η βιβλιοθήκη ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος ήταν ίσως η μόνη ακαδημαϊκή μονάδα με διατμηματικό χαρακτήρα. Το γεγονός αυτό προσέδιδε ιδιαίτερη αίγλη και κύρος στη Βιβλιοθήκη και δικαιολογούσε την *ex officio* θέση του διευθυντή της στη Σύγκλητο. Στις μέρες μας το μονοπώλιο που μέχρι τώρα απολάμβανε, κυρίως στο εξωτερικό, η Βιβλιοθήκη ως διατμηματική μονάδα, αμφισβητείται από την παρουσία νέων μονάδων που διεκδικούν επίσης διατμηματικό ρόλο στο σύγχρονο πανεπιστήμιο. Οι περισσότερες προκλήσεις αυτού του είδους έρχονται από την πλευρά της πληροφορικής και των νέων τεχνολογικών πληροφόρησης και επικοινωνίας. Έτσι έχουμε νέες διατμηματικές μονάδες όπως το Κέντρο Επικοινωνιών και Δικτύων, τα Media Centers, τα Resource Centers, τα Υπολογιστικά Κέντρα.

Τελευταία γίνεται ιδιαίτερη συζήτηση στη χώρα μας για τη δημιουργία Διατμηματικών Εργαστηρίων Πληροφορικής, τα ΔιΕΠ, που θα λειτουργούν ως μια ενιαία ακαδημαϊκή μονάδα που θα συντονίζει τα τμηματικά εργαστήρια υπολογιστών κάτω από ένα κεντρικό και ενιαίο οργανωτικό σχήμα. Έχει ενδιαφέρον για μας ότι οι περισσότερες από τις δραστηριότητες αυτών των κέντρων σχετίζονται με την παροχή πρόσβασης σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής πληροφόρησης. Οι νέες αυτές τάσεις αποτελούν

μια πρόκληση για τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και το ζητούμενο στην περίπτωση αυτή είναι πώς από το ένα μέρος οι βιβλιοθήκες θα διεκδικήσουν δυναμικά και πειστικά το ρόλο τους ως κέντρα επιστημονικής πληροφόρησης στον ακαδημαϊκό χώρο και από το άλλο πώς το σημερινό ελληνικό πανεπιστήμιο θα καταφέρει να αποκτήσει τις απαραίτητες δομές που θα του επιτρέψουν την ορθολογική αξιοποίηση των πόρων του και την αποφυγή περιττών και πολυδάπανων επικαλύψεων. Αυτό βέβαια μπορεί να σημαίνει συγχωνεύσεις και επαναπροσδιορισμό των ρόλων των διατμηματικών μονάδων και ενδεχομένως και της ίδιας της Βιβλιοθήκης.

12. Το ακαδημαϊκό κύκλωμα του διευθυντή της βιβλιοθήκης.

Συνήθως δίνουμε αρνητική έννοια στον όρο κύκλωμα. Προσωπικά δε συμφωνώ. Και δε μιλώ βέβαια για κυκλώματα με κομματικό, χαρακτήρα ή κυκλώματα συμφερόντων και διαπλοκής. Αναφέρομαι στην ισότιμη ένταξη του διευθυντή της βιβλιοθήκης σε ένα κύκλο μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας που τους συνενώνει η πίστη τους στις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας και η προσπάθεια για την υπέρβαση των ιδεολογικών και συντεχνιακών τους συμφερόντων και διαφορών πάνω στη βάση μιας αξιοκρατικής αντίληψης και συμπεριφοράς. Η ένταξη του διευθυντή της Βιβλιοθήκης σε ένα τέτοιο κύκλωμα θα του προσδώσει μεγάλο κύρος και θα διευκολύνει το έργο του στη διοίκηση και οργάνωση της βιβλιοθήκης.

13. Ο διευθυντής της βιβλιοθήκης ως μάνατζερ του προσωπικού της

Έχοντας πει τόσο πολλά σχετικά με την ακαδημαϊκή διάσταση της προσωπικότητας του διευθυντή της Βιβλιοθήκης, δε θα πρέπει να υποτιμηθεί σε καμιά περίπτωση ο ρόλος του ως μάνατζερ του προσωπικού. Η δημιουργία ενός σωστού εργασιακού περιβάλλοντος, η ανάπτυξη αξιοκρατικών κριτηρίων, η σύνδεση της αμοιβής με την απόδοση, η παροχή κινήτρων και αντικινήτρων στο προσωπικό, η ικανοποίηση των δικαίων αιτημάτων των εργαζομένων, η επίλυση των προβλημάτων που δημιουργούν καθημερινές τριβές ανάμεσα στο προσωπικό, η εξεύρεση στελεχών με υψηλές προδιαγραφές αποτελούν καθημερινές έγνοιες φροντίδες του διευθυντή.

Οι παραπάνω παρατηρήσεις σημαίνουν ότι οι ακαδημαϊκοί μας προσανατολισμοί δεν πρέπει να μας κάνουν να παραμελήσουμε τον κεντρικό μας ρόλο ως μάνατζερ της Βιβλιοθήκης. Οι δύο αυτές πλευρές της προσωπικότητας του διευθυντή, δηλαδή η ακαδημαϊκή διάσταση και η πλευρά του μάνατζερ δε θα πρέπει να βρίσκονται σε σύγκρουση, αλλά να διέπονται από μια σχέση αρμονικής και ισόρροπης συνύπαρξης. Μπορώ να βεβαιώσω ότι η προσπάθεια αυτή ούτε εύκολη, ούτε απλή είναι.

14. Βιβλιοθηκονόμος vs πληροφορικού

Δε θα ήθελα να μπω στην ανάλυση του ερωτήματος για το ποια από τις δύο πλευρές έχει την υπεροχή. Νομίζω ότι η πορεία των πραγμάτων σήμερα μας οδηγεί αναγκαστικά σε ένα κόσμο όπου η πληροφορική θα διαδραματίζει διαρκώς μεγαλύτερο ρόλο. Όμως μιλώντας για το προφίλ του διευθυντή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, ούτε το ένα, ούτε το άλλο αρκούν για να του ανοίξουν την πόρτα της επιτυχίας. Ακόμα και στις περιπτώσεις που και οι δύο ιδιότητες συνταιριάζουν αρμονικά στο ίδιο πρόσωπο δεν είναι εξασφαλισμένη η επιτυχία.

15. Μάνατζερ vs συνδικαλιστή

Με τον τίτλο μάνατζερ vs συνδικαλιστή δεν εννοώ τη διαπάλη ανάμεσα σ' ένα μάνατζερ και σ' ένα συνδικαλιστή. Η διαπάλη αυτή ως ένα βαθμό είναι και θεμιτή και κατανοητή. Εννοώ το μπέρδεμα των δύο αυτών ρόλων μέσα στη μια και ενιαία προσωπικότητα του διευθυντή. Μου έτυχε να συναντήσω διευθυντικά στελέχη που μέσα τους μπέρδευαν αυτούς τους δύο ρόλους. Τους άκουγα δηλαδή σε συναντήσεις διευθυντικών στελεχών να μη μιλούν ως διευθυντές, αλλά ως συνδικαλιστές. Ας αφήσουμε που πολλοί διευθυντές θεωρούν ότι ο συνδυασμός αυτών των δύο τίτλων, δηλαδή του μάνατζερ και του συνδικαλιστή, αποτελεί προϋπόθεση για την ανέλιξη στα υψηλά κλιμάκια της ιεραρχίας. Πιστεύω ότι ένας τέτοιος συνδυασμός τις περισσότερες φορές προέρχεται εκ του πονηρού.

Με τα παραπάνω δεν εννοώ ότι ντε και σώνει ο διευθυντής θα πρέπει να τσακώνεται και να βρίσκεται σε συνεχή αντιπαράθεση με το προσωπικό του. Τουναντίον η φροντίδα για το προσωπικό του, η έγνοια για δικαιοσύνη και δίκαιη αμοιβή της εργασίας αποτελεί απαραίτητο όρο για την επιτυχία του διευθυντή. Δεν έχω όμως κανένα δισταγμό να εναντιωθώ μέχρις εσχάτων στις ισοπεδωτικές διεκδικήσεις εκείνων των συνδικαλιστών που εξισώνουν ικανούς και ανίκανους, έξυπνους και βλάκες, φιλόπουνους και τεμπέληδες, νοικοκυραίους και ακαμάτες. Αυτές που φέρνουν τα πάνω κάτω και μετατρέπουν τους ικανούς και φιλόπουνους υπαλλήλους σε βλάκες και τους οκνηρούς και ακαμάτες σε έξυπνους.

16. Ο διευθυντής της βιβλιοθήκης και το επιτελείο του

Η δημιουργία, η ανάπτυξη και η απρόσκοπτη λειτουργία μιας κεντρικής βιβλιοθήκης σε ένα πανεπιστήμιο είναι ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο εγχείρημα, περνάει από πολλούς σκοπέλους και αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα και δυσκολίες. Ο διευθυντής από μόνος του είναι αδύνατον να αντεπεξέλθει στον κυκεώνα αυτών των προβλημάτων και των απαιτήσεων. Η μόνη περίπτωση να επιβιώσει είναι η ανάδειξη ικανών στελεχών και η δημιουργία μιας επιτελικής ομάδας που θα συναντιέται κάθε μέρα στον πρωινό καφέ, όπου θα χαράσσεται η γραμμή πλεύσης και η στρατηγική για τις επί μέρους μάχες. Το κάθε μέλος της ομάδας αυτής ηγείται μιας υπο - ομάδας και έτσι δημιουργείται ένα δίκτυο επικοινωνίας, όπου η πληροφορία κυκλοφορεί κάθετα και οριζόντια και μεταφέρεται ακαριαία από τον πρώτο κρίκο στον έσχατο και από τον έσχατο στον πρώτο. Το δίκτυο αυτό θα αποτελέσει τη βάση πάνω στην οποία θα στεριώσει η συλλογική προσπάθεια. Η βιβλιοθήκη σε τελευταία ανάλυση είναι συλλογικό επίτευγμα, δεν μπορεί να είναι ποτέ προσωπικό, ατομικό άθλημα.

Και το μεγάλο ερώτημα είναι πώς είναι δυνατόν να φτιάξεις μια τέτοια ομάδα μέσα σε ένα μίζερο, δημοσιοϋπαλληλικό και ρουτινιάρικο κλίμα, που αποτελεί την περιρρέουσα τη βιβλιοθήκη ατμόσφαιρα, όπου το βασικό κριτήριο ανέλιξης είναι η υπαλληλική γήρανση. Ο εστί μεθερμηνεύόμενο, δε βαριέσαι, παραμύθιαζε συ τα στελέχη σου με φουσκωτά λόγια, στο τέλος το υπηρεσιακό σου συμβούλιο θα αναδείξει τον αρχαιότερο σου υπάλληλο χωρίς κανένα αξιολογικό κριτήριο. Και βέβαια δε θα μπει καν στον κόπο να σε ρωτήσει.

17. Ο διευθυντής της βιβλιοθήκης και τα λοιπά επιτελικά στελέχη του ιδρύματος
Συνεχίζοντας τις σκέψεις της προηγούμενης παραγράφου σχετικά με την πλευρά της προσωπικότητας του διευθυντή ως μάνατζερ, επεκτείνουμε τη διευθυντική του δραστηριότητα στο χώρο των άλλων υπηρεσιών του Πανεπιστημίου. Ο διευθυντής δε μπορεί να το παίζει μόνο ακαδημαϊκός, διότι αργά ή γρήγορα θα δημιουργηθούν προβλήματα με τους διευθυντές των διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών. Τα περισσότερα από τα καθημερινά προβλήματα της Βιβλιοθήκης είναι διοικητικής φύσεως και από την άποψη αυτή είναι σημαντικό για το διευθυντή της να απλώσει γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας με τους άλλους διευθυντές. Η απομόνωση της βιβλιοθήκης από το σώμα των άλλων διευθυντών μόνο αρνητικές συνέπειες μπορεί να έχει. Σε καμιά περίπτωση ο διευθυντής και η βιβλιοθήκη δεν θα πρέπει να δείχνουν ότι σνομπάρουν τις άλλες υπηρεσίες και τους διευθυντές τους.

18. Γιατί λέμε επιτελικά και όχι διοικητικά;
Στην επικεφαλίδα της προηγούμενης παραγράφου μιλήσαμε για επιτελικά και όχι διοικητικά στελέχη και η διάκριση αυτή έχει τη σκοπιμότητα της. Πιστεύω δηλαδή ότι σ' ένα σωστό πανεπιστήμιο, τα ανώτερα του στελέχη, ακόμα και στον διοικητικό και τον τεχνικό τομέα, δεν είναι απλώς οι επικεφαλής κάποιων διοικητικών υπηρεσιών. Ο ρόλος τους είναι επιτελικός. Όλοι αυτοί μαζί με την πρυτανεία και τους εκπροσώπους των ακαδημαϊκών μονάδων χαράσσουν την γενικότερη στρατηγική του ιδρύματος.

19. Η πολιτική διάσταση της προσωπικότητας του διευθυντή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης. Η σχέση του με την Πρυτανεία και τη Σύγκλητο.
Η πολιτική με την ευρύτερη έννοια του όρου διαδραματίζει σοβαρό ρόλο σε ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα. Ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα στο οποίο δεν παράγεται πολιτική αποτελεί ένα νεκρό σώμα. Τα όργανα που κατ' εξοχήν παράγουν πολιτική είναι τα Τμήματα μέσω των γενικών τους συνελεύσεων, η πρυτανεία, ως το κύριο πολιτικό όργανο του πανεπιστημίου, η Σύγκλητος, και το Πρυτανικό Συμβούλιο.

Ο ρόλος της βιβλιοθήκης και του διευθυντή της στην παραγωγή πολιτικής και η συμμετοχή του στην πορεία υλοποίησης της αποτελεί κεφαλαιώδες ζήτημα. Δυστυχώς σήμερα η πολιτική και η γενικότερη στρατηγική των εκπαιδευτικών μας ιδρυμάτων χαράσσεται ερήμην των βασικών ακαδημαϊκών και επιτελικών στελεχών και είναι πολλές φορές αποτέλεσμα εσωτερικών και κομματικών ισορροπιών, παρά έκφραση και συνισταμένη των ερευνητικών και ακαδημαϊκών ρευμάτων από το ένας μέρος και των πραγματικών αναγκών της κοινωνίας από το άλλο.

Έστω όμως και με τις αδυναμίες αυτές, η συμμετοχή του στα πολιτικά και διοικητικά όργανα του Πανεπιστημίου είναι απαραίτητη τόσο για τη Βιβλιοθήκη, όσο και για το ίδρυμα. Και βέβαια ένας διευθυντής με χλωμή προσωπικότητα, χωρίς ακαδημαϊκές προδιαγραφές, αδύναμος να αρθρώσει ένα σοβαρό ακαδημαϊκό λόγο, χωρίς τη δυνατότητα έγκυρης παρέμβασης στα ακαδημαϊκά δρώμενα δε θα μπορέσει να κρατηθεί όρθιος. Ακόμα κι αν καταφέρομε να τον επιβάλλομε ως *ex officio* μέλος των βασικών ακαδημαϊκών οργάνων, μοιραία θα περάσει στο περιθώριο, και η περιθωριοποίηση του αυτή θα έχει αναπόδραστες συνέπειες πάνω στο

κύρος και τη σοβαρότητα της βιβλιοθήκης. Ο κίνδυνος της γραφικότητας και για τον ίδιο και για τη βιβλιοθήκη του είναι άμεσα ορατός.

20. Οι ηγεσίες δε θέλουν δίπλα τους στελέχη με ισχυρή προσωπικότητα

Και βέβαια δε θα πρέπει να αγνοούμε ότι στους χαλεπούς καιρούς που περνάμε η ύπαρξη στελεχών με ισχυρή προσωπικότητα αποτελεί σοβαρό παράγοντα παραμερισμού και περιθωριοποίησης. Αυτοί που βρίσκονται στις κορυφές της ιεραρχίας δεν ευνοούν την παρουσία γύρω τους στελεχών που με την ισχυρή προσωπικότητα τους να έχουν λόγο δικό τους έγκυρο και αυτόνομο. Η παρουσία τους κρύβει κινδύνους αμφισβήτησης της δικής τους αυθεντίας. Είναι προτιμότερη η παρουσία ανθρώπων που είναι ανήμποροι να αρθρώσουν ένα λόγο διαφορετικό.

22. Ο διευθυντής της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και η αγορά του στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Σοβαρός και αξιόπιστος διαπραγματευτής.

Η Βιβλιοθήκη δεν είναι μόνο διαθέτης υπηρεσιών, είναι συγχρόνως και πελάτης. Συνήθως η σχέση πελάτη και προμηθευτή είναι ανταγωνιστική. Ο πελάτης από το μέρος του προσπαθεί να συμπιέσει όσο γίνεται περισσότερο το κέρδος του προμηθευτή και ο προμηθευτής να ξεγελάσει τον πελάτη του και να του αποσπάσει όσο γίνεται μεγαλύτερο κέρδος. Μια τέτοια συμπεριφορά είναι εντελώς λαθεμένη και στο τέλος ζημιώνει και τα δύο εμπλεκόμενα μέρη.

Κατ' αρχάς ο διευθυντής θα πρέπει να ξεκινά από ένα βασικό αξίωμα. Ο προμηθευτής, δε διευθύνει ένα φιλανθρωπικό ίδρυμα, αλλά έχει μια επιχείρηση, η οποία αφενός μεν θα πρέπει να επιβιώσει, αφετέρου θα πρέπει να του αποδώσει το απαιτούμενο κέρδος. Με βάση την αρχή αυτή, η πρώτη κίνηση του διευθυντή στο χώρο της αγοράς του είναι να βρει αξιόπιστους προμηθευτές, που να έχουν φτιάξει ένα καλό όνομα και να διαθέτουν την απαραίτητη για την αξιοπιστία τους υποδομή και εμπειρία. Στη συνέχεια προσπαθεί να ανοίξει ένα σοβαρό διάλογο μαζί τους και να καταλήξει σε μια συμφωνία κυρίων, που να είναι αμοιβαίως επωφελής. Απ' εκεί και πέρα μένουν ακόμα δύο πράγματα για το διευθυντή. Να ανταποκρίνεται με συνέπεια στις υποχρεώσεις του, μη λησμονώντας ποτέ ότι για τους προμηθευτές δε θα υπάρξει κατάθεση στο λογαριασμό τους στις 1 και στις 16 κάθε μήνα, και να κάνει συχνούς και σοβαρούς ελέγχους για να διαπιστώνει ότι τηρούνται τα συμφωνημένα. Μια τέτοια διαδρομή καταλήγει είτε σε μια ωραία σχέση, που προσδίδει κύρος και αξιοπρέπεια στο διευθυντή, τη δυνατότητα στο διευθυντή, είτε στη δημόσια καταγγελία και την επιβολή των νομίμων συνεπειών σ' αυτούς που κακόβουλα καταπατούν τα συμφωνημένα.

22. Ο διευθυντής μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και οι συνάδελφοι του στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το άλλο κύκλωμα Ή τον τροχό μπορεί να τον έχουν ανακαλύψει και άλλοι πριν από μας.

Αν έλεγα ότι μια ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη αντιμετωπίζει πολλά και πολλές φορές ανυπέβλητα προβλήματα και δυσκολίες, είμαι σίγουρος ότι δε θα προσέθετα 'κάτι καινούργιο. Πέρασαν όμως πολλά χρόνια για να καταλάβουν οι βιβλιοθηκάριοι, δεν είμαι εντελώς σίγουρος ότι οι έλληνες βιβλιοθηκάριοι το έχουν εντελώς καταλάβει, ότι *mutatis mudandis* από την άποψη των προβλημάτων και των δυσκολιών βράζομε όλοι, μικροί και μεγάλοι, πλούσιοι και φτωχοί σ' ένα καζάνι. Ο ένας μετά τον άλλο οι διευθυντές των βιβλιοθηκών στην Ελλάδα και το εξωτερικό εγκαταλείπουν

τη μακάρια εποχή της αυταρέσκειας και της αυτάρκειας, συνειδητοποιούν τις αδυναμίες τους, τόσο στον προσωπικό τους τομέα, όσο και σ' αυτό των βιβλιοθηκών τους, απαλλάσσονται από το κόμπλεξ της ιδιοκτησίας, επικοινωνούν με τους συναδέλφους τους στη χώρας τους και το εξωτερικό και προσπαθούν με κάθε τρόπο να μοιράζονται τους πόρους τους και τα προβλήματα τους.

Είναι περιττό να πω πώς ένα διευθυντής που δεν έχει κάνει αυτή την υπέρβαση, δεν έχει διαρρήξει τη στεγανότητα του γραφείου του και δεν έχει φτιάξει ένα κύκλωμα συνεργασίας και επικοινωνίας με τους συναδέλφους του στην Ελλάδα και το εξωτερικό δεν έχει περιθώρια επιτυχίας.

23. Το προφίλ του διευθυντή βιβλιοθήκης σε ιδρύματα που λειτουργούν Σχολές Βιβλιοθηκονομίας.

Ξεκινώντας από το αξίωμα ότι η αναζήτηση της αλήθειας θα πρέπει να γίνεται χωρίς υπολογισμό ή φόβο για το τίμημα που θα απαιτηθεί, θα μου επιτρέψετε να διακινδυνεύσω την εξέταση ενός λεπτού θέματος, που ενδεχομένως να μας φωτίσει καλύτερα το πρόβλημα που είναι αντικείμενο της σημερινής μου εισήγησης. Πώς αντιμετωπίζουν δηλαδή τα ιδρύματα που διαθέτουν Σχολές Βιβλιοθηκονομίας τους διευθυντές των βιβλιοθηκών τους.

Η δική μου αίσθηση, το λέω καλόπιστα αυτό και θα χαρώ αν με αντικρούσει σήμερα κάποιος συνάδελφος από το ακροατήριο, ότι καμιά από τις τρεις αυτές Σχολές δεν έχει αναδείξει όλα αυτά τα χρόνια ένα διευθυντή που να έχει γίνει ευρύτερα γνωστός στο χώρο μας εξ αιτίας της δράσης και του κύρους του μέσα και έξω από το ίδρυμα του. Αντίθετα στις διάφορες επιτροπές και τα συνέδρια βλέπω συχνά να συμμετέχουν στη θέση των διευθυντών μέλη του διδακτικού προσωπικού, που μπορεί μεν να είναι καθ' όλα αναγνωρισμένα και καταξιωμένα στελέχη στο χώρο των βιβλιοθηκών, αλλά στο συγκεκριμένο ίδρυμα δεν λειτουργούν ως διευθυντές βιβλιοθήκης. Η αίσθηση μου πάλι είναι ότι οι ακαδημαϊκοί των Σχολών αυτών απλώς δεν εμπιστεύονται τους βιβλιοθηκάρχους των βιβλιοθηκών τους και πηγαίνουν αυτοί στη θέση τους. Αν όντως συμβαίνει κάτι τέτοιο τότε θα πρέπει να συμφωνήσουμε ότι μια τέτοια στάση των διδασκάλων της βιβλιοθηκονομίας δε διαφέρει και πολύ από τη συμπεριφορά των συναδέλφων τους των άλλων ειδικοτήτων που συνηθίζουν να παραμερίζουν τους βιβλιοθηκονόμους τους, μη θεωρώντας τους άξιους για τη διαχείριση ακόμα και ενός προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ.

Σημείωση. Επειδή καν το μέρος αυτό της ανακοίνωσης προκάλεσε ιδιαίτερη συζήτηση, θα ήθελα να διευκρινιστεί ότι λέγοντας τα παραπάνω δεν αγνώ τον κίνδυνο να αδικώ καταξιωμένους συναδέλφους, στις γνώσεις, τις ικανότητες και τον ενθουσιασμό των οποίων οφείλουν πολλά οι ελληνικές βιβλιοθήκες. Οι συνάδελφοι αυτοί προσφέρουν πολύτιμες υπηρεσίες και με την ιδιότητα των ακαδημαϊκών δασκάλων και αποτελούν πολύτιμο κρίκο που συνδέει το χώρο της ακαδημαϊκής βιβλιοθηκονομίας με τις βιβλιοθήκες. Ευτυχώς και τους έχουμε. Δεν υποτιμώ επίσης ης δυσκολίες εξεύρεσης, ιδιαίτερα στο σημερινό εκπαιδευτικό και κοινωνικοοικονομικό μας πλαίσιο, ενός διευθυντή βιβλιοθήκης με υψηλό προφίλ. Όμως από το άλλο μέρος τα ιδρύματα που πήραν την πρωτοβουλία να ιδρύσουν Σχολές Βιβλιοθηκονομίας έχουν καταστατική και άμεση υποχρέωση και ευθύνη να οργανώσουν τις Βιβλιοθήκες τους, ώστε να αποτελούν πρότυπα λειτουργίας και

άμεσα σημεία αναφοράς για τους φοιτητές τους, διαφορετικά αυτοαναιρούνται και χάνουν την αξιοπιστία τους. Για το λόγο αυτό θεωρώ ότι έχουμε υποχρέωση να ζητήσουμε από τα ιδρύματα αυτά να αναδείξουν ως διευθυντές των βιβλιοθηκών τους στελέχη που να έχουν τη δυνατότητα να δώσουν ένα δυναμικό παρόν στο δικό τους χώρο, όσο και στον ευρύτερο χώρο των ελληνικών βιβλιοθηκών. Και όχι μόνο να τα βρουν και να τα αναδείξουν, αλλά να τους δώσουν το status, την ελευθερία και τις αρμοδιότητες που είναι απαραίτητες για να διαδραματίσουν ένα τέτοιο ρόλο.

24. Ο Διευθυντής της Βιβλιοθήκης και το ευρύτερο κοινωνικό του περιβάλλον. Ο Διευθυντής και ο ρόλος του μέσα στα όρια της διοικητικής του περιφέρειας.

Πιστεύω ακράδαντα ότι ούτε τα πανεπιστήμια ούτε οι βιβλιοθήκες τους μπορούν να ξεφύγουν από το επιτακτικό αίτημα να εγκαταλείψουν το ακαδημαϊκό τους γκέτο και να διαδραματίσουν ένα ενεργό ρόλο στα κοινωνικά δρώμενα, να ζήσουν από πιο κοντά τις έγνοιες και τις αγωνίες της σημερινής κοινωνίας και να προσπαθήσουν να ανταποκριθούν από τη δική τους σκοπιά στις ανάγκες της. Δε θα ήθελα να επεκταθώ περισσότερο πάνω σ' αυτό το ζωτικό θέμα. Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη θα πρέπει να επιχειρήσει να σπάσει πρώτη αυτά τα δεσμά και να βρει το ρόλο της μέσα στα πλαίσια της περιφερειακής αποκέντρωσης και του ευρύτερου κοινωνικού της χώρου. Ο πλούτος των πηγών πληροφόρησης που διαθέτει της δίνουν απεριόριστες δυνατότητες να διαδραματίσουν ένα υπεύθυνο και σοβαρό ρόλο στον ευρύτερο κοινωνικό τους περίγυρο.

25. Η διάσταση της ανθρωπιστικής παιδείας και του πολιτισμού. Ο βιβλιοθηκάριος ως διανοούμενος. Η περίπτωση του Νίκου Γιανναδάκη.

Δε θα πρέπει να ξεχνούμε ότι το σημερινό κατακερματισμένο πανεπιστήμιο είναι κατ' ευθείαν απόγονος του πανεπιστημίου που δημιούργησε η ουμανιστική κίνηση την περίοδο της αναγέννησης, η οποία το είδε ως ένα δυναμικό όπλο, απαραίτητο στην προσπάθεια του μεσαιωνικού ανθρώπου να ξεφύγει από τη μιζέρια και τη δυστυχία της αμάθειας και της αγνωσίας. Πάνω σε ένα τέτοιο πανεπιστήμιο στηρίχθηκε η προσπάθεια για την ολοκλήρωση του ανθρώπου και τη δημιουργία του homo universalis. Σήμερα, εποχή μιας άχαρης εξειδίκευσης όπου ο επιστήμονας δουλεύει μ' ένα τρόπο εντελώς τεχνοκρατικό, χωρίς καμιά δυνατότητα μιας γενικότερης εποπτείας, που να ενοποιεί τον κατακερματισμένο κόσμο, η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη και ο διευθυντής της με τις 10 κατηγορίες του Dewey ή τις 26 του Κογκρέσου θα πρέπει να αποτελεί μια ζωντανή υπόμνηση για το χρέος να ξαναβρούμε τον ενωτικό δεσμό ανάμεσα στον άνθρωπο και τον κόσμο του.

Θα ήθελα να αναφερθώ ιδιαίτερα στην περίπτωση ενός ανθρώπου που ανέλαβε πριν από κάμποσα χρόνια μια επαρχιακή βιβλιοθήκη, του αείμνηστου Νίκου Γιανναδάκη. Δεν είχε καμιά σχέση ούτε με τη βιβλιοθηκονομία, ούτε με την πληροφορική, ούτε το μάνατζμεντ. Και στα τρία αυτά απαιτούμενα οι επιδόσεις του ήταν μέτριες. Κι όμως με την ανθρωπιστική του παιδεία, το κύρος του σοβαρού διανοούμενου, την αταλάντευτη συνέπεια του και την παρουσία του ευρύτερου πνευματικού του κύκλου, κατάφερε να μετατρέψει μια ανυπόληπτη επαρχιακή βιβλιοθήκη σ' ένα δυναμικό, κέντρο παιδείας και πολιτισμού με διεθνή ακτινοβολία και να τη φέρει σε ένα τέτοιο επίπεδο που θα ζήλευαν ακόμα και τα πιο ζωντανά πανεπιστημιακά ιδρύματα και βιβλιοθήκες.

26. Ένα τέτοιο προφίλ, είναι εφικτό με τα σημερινά δεδομένα ή αποτελεί μια ουτοπία και για σήμερα και για το μέλλον;

Καθώς πορεύομαι στο κλείσιμο αυτής της ομιλίας είμαι σίγουρος ότι αποτελεί κοινή απορία όλων μας αν είναι δυνατόν να βρεθούν στο χώρο των βιβλιοθηκών και ιδιαίτερα στο μίξερο ελλαδίτικο χώρο μας, άνθρωποι που:

- να χαρακτηρίζονται από μια έντονη και δυναμική προσωπικότητα
- να διαθέτουν δυνατό ακαδημαϊκό υπόβαθρο και ισχυρές ακαδημαϊκές διασυνδέσεις
- να είναι καλοί μάνατζερς
- να γνωρίζουν καλά τα μυστικά και την τέχνη της αγοράς
- να είναι επαρκείς στη βιβλιοθηκονομία και την πληροφορική
- να διαθέτουν ισχυρές βιβλιοθηκονομικές διασυνδέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- να μπορούν να παράγουν πολιτική
- να είναι κάτοχοι ανθρωπιστικής παιδείας και παράγοντες πολιτισμού

Και οι άνθρωποι αυτοί να εργάζονται ο' ένα άχαρο και αρνητικό περιβάλλον, χωρίς θεσμική κατοχύρωση, με αμοιβές που προκαλούν τον γέλωτα και τους αναγκάζουν να κινούνται ως σύγχρονοι Δον Κιχώτες ανάμεσα στα όρια του ηρωισμού και της γραφικότητας. Είναι αλήθεια δυνατόν να βρεθούν τέτοιοι άνθρωποι;

27. Η ερωτική διάσταση

Με βάση τη λογική, η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι απερίφραστα όχι. Και το συμπέρασμα αυτό μας βοηθά να απαντήσουμε και στο ερώτημα που θέσαμε στην αρχή αυτής της ομιλίας. Γιατί δηλαδή, ενώ από τη μια μεριά έχουμε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες που λειτουργούν τόσα χρόνια, έχουμε τόσο λίγα γνωστά ονόματα επιτυχημένων βιβλιοθηκάρων. Δεν ξέρω τι έγινε και πώς έγινε μ' αυτούς τους λίγους.

Αναψηλαφώντας όμως το προφίλ τους βρήκαμε πώς παρουσίαζε δύο επί πλέον πτυχές: Ήταν κουζουλοί και ερωτευμένοι

Κύριοι, σας ευχαριστώ για την υπομονή σας.